

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII : Número 2150

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 21 de Maig de 1920

L'ESPARDENYA TRIOMFA

Ens ¡plau! que la nostra espadenya s'escampi arreu. Nosaltres lo que'm de fer, és portar-la ben lligada.

Linia TAYÁ

Servei setmanal fixe entre
BARCELONA i GENOVA

Vapor correu, servei ràpid

Capità Revuelta

Sortides: { De BARCELONA, els dimecres } a la 1 de la tarda
 { De GENOVA, els dissabtes }

Gran confort, Servei restaurant de primer ordre, Concert durant els menjars, Banyes, Llum elèctrica, Camarots individuals i de dos llits, La tercera classe va allotjada en amples departaments, amb llits metàl·lics, rentamans i menjadors.

El dia 22 sortirà per
a GENOVA el vapor

Príncipe de Asturias

Vapor rapidísim,
travessia en 16 hores

LUXUS-EXPRESS

Acceptant passatgers en Primera i Tercera classe. En combinació amb els trens expressos de Madrid i Milano-Roma.
Rapidesa i regularitat en les sortides

Camarots de luxe amb cuarto de bany, etc. Camarots individuals i de dos llits. Rentamans amb aigua corrent, calenta i freda. Gran confort i tota classe de comoditats per a els senyors passatgers. Restaurant de primer ordre Bar Llum elèctrica. Cambres sobre coberta. Diner concert. Fumoir. Biblioteca. Perruqueria. Manicura. Edició d'un diari a bordo. Telegrafia sense fils, etc. Els passatgers de tercera classe van allotjats en amples departaments, amb llits metàl·lics, rentamans i menjadors especials

PER A PASSATGES A LES OFICINES
DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2.—Telèfons 814-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A.—BAR ELONA

HERNIADOS

El último adelanto científico para combatir con éxito seguro vuestras hernias sin operar es el **BRAGUERO MEDICAL VIVES**, admiración de la Ciencia Médica y sin rival en el mundo. Rechazad las imitaciones.

Despacho de 9 a 12 y de 3 a 6

Rambla del Centro, 12, pral. Casa VIVES
(junto al Liceo)

SOLER Y TORRA GERMANS, Banquers

Compra venda de valors - Ordres de Borsa - Canvi de moneda - Giros sobre l'estranger - Comptes corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO É INTESTINOS

GASTROL

MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NATALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205 - BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Oólicos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto explicativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10 - Barcelona

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Exit enorme de la cantant d'aires regionals

CANDELARIA MEDINA

TELÉFON NÚM 3332 A.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

ESPARDENYISME

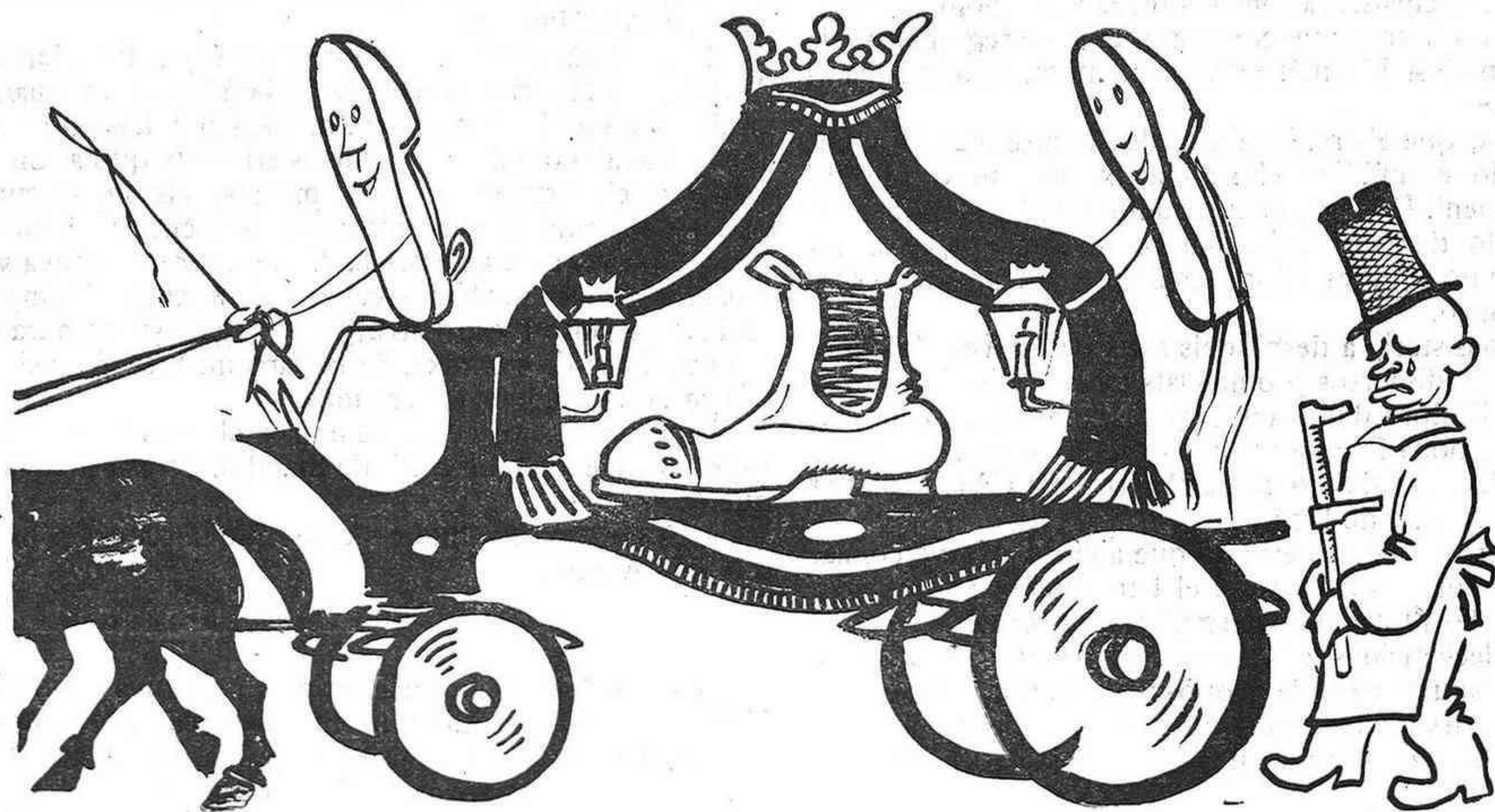
JA podem fixar el fet: Barcelona rebutja les espadenyas, com a calçat únic, imposat per Madrid. L'espadenya era la darrera de les imposicions centralistes, i la capital catalana els hi ha cantat *Els Segadors* a les espadenyas. Avui el cànem i la lona representen l'unitarisme, i el cuir l'autonomia. En Ferran Díaz de Mendoza portarà espadenyas, però En Guimerà seguirà portant sabates.

Per primera volta, Catalunya ha rebutjat lo rural. Teníem el teatre d'espadenya, la novel·la d'espadenya, el cuplet d'espadenya, la política d'espadenya i l'educació d'espadenya, i quan ens han volgut imposar-la com a indumentària permanent i com a fórmula econòmica, semblants a un obrer sindicalista hem respost que no

volíem la igualtat de les espadenyas, sinó la de les sabates, que de portar-les i de reivindicar-les ja n'estavem cansats, i que preferíem fer vaga per a poder adquirir botines, que no pas resignar-nos a no portar-les.

El traje blau, de mecànic, ens plau, perquè és català, noblement català, i perquè un senyoret exhibirà, com una entremaliadura, el blanc calçat de tela, però sentirà que aquell traje blau no li escau perquè representa quelcom que li és advers. Si un dia se formessin batallons d'obrers, anirien de blau; perquè és el seu uniforme, perquè els «blaus» ja se'n deien així en els dies de la revolució francesa i perquè quan a Barcelona arriben setmanes tràgiques, el blau és el subversiu. Tant ho és, que encara que de trajes blaus poden portar-ne tots els espanyols, si en una alegoria apareixessin els distints habillaments peninsulars, el blau, sense cap llegenda, sense cap al·lusió, diria que representava Catalunya.

Es que l'espadenya té una ànima i una tradició mediterrània. Li escauen els menjars sobris i clàssics, les olives i el vi blanc. Sí, i també «gazpacho» i aiguardent. També pa negre i vi negre. A Castella, les espadenyas representen misèria i a Catalunya obrerisme i menestralia provincianes de chors d'En Clavé, que canten *Gloria a España* i que treballen sense fer vagues. Lo d'En Ventura Ruiz Aguilera: «Cataluña tiene un hijo, tiene un hijo menestral...» Que porta espadenyas—se podria afegir,— que les gasta amb resignació de bonjan, que les mostra

L'enterro de la sabata...

amb alegre domesticitat, que les exhibeix perquè fa pobre, però nèt. Però an allà i an aquí, igual subordinació a la imposició bíblica dels pobres i dels rics, idèntica pobrissalla. Castella és l'espardenya bruta, però Catalunya l'espardenya neta.

Però, en fi, l'argument suprem dels espardenyistes és l'econòmic, i nosaltres aniríem divagant, pensant que ningú sap lo que hi cap en una espardenya. No hi caben més que tres pessetes—responen els espardenyistes. Al cap de tres setmanes és precís renovar-les. Som al maig. Fins al novembre precisarien vuit parells, o siguin vintiquatre pessetes. Lo que valen unes sabates.

En quant als obrers, portadors forçosos d'espardenyes, les pagaran doble, per a que quatre senyorets de Madrid i de províncies puguin divertir-se jugant el joc del calçat popular.

PARADOX

“Piano, piano...”

Aquest bieni, que tot just comença, promet ésser fecond en sorpreses tragi-còmiques.

Insistir prop de la insignificància política de la majoria regionalista, en general, podria semblar afany, de part nostra, de precipitar al qui tot just en els preliminars d'una gestió, creiem ja definitivament vençut.

No cal anar depressa. Sense impacientar-nos, examinant calmosament les coses, ens oferiran els acontereiments municipals ocasions sobrades per a poguer riure, que són els homes que componen el grup regionalista de lo més modest i lo més inhàbil que poguessim arribar a somniar.

El joc que els regionalistes duen entre mans, va endevinar-lo el públic a l'hora mateixa en que's constituí l'Ajuntament. De l'hostilitat o ruptura amb les esquerres, res. De lo de fer això i allò altre, ni mitja paraula. Els plans de govern, les iniciatives a desenrotllar, un veritable romanço.

El Consistori, a despit dels solts de *La Veu de Catalunya*, dels discursos pronunciats en la sessió inaugural, girà ja a l'entorn d'una avinença de compares. Malhaurat elector de bona fe, que *votes demati*, quantes decepcions et serva la realitat! Si lo que està passant a Cà la Ciutat et servis, al menys, de lliçó...

Emperò no hi ha perill de que així sia. Home confiat com ets, pot més la teva fe i el teu entusiasme, que tots els exemples i totes les batzegades de la realitat.

Les declaracions als periodistes, l'exposició de programes, l'apuntament de propòsits a realitzar, són aquests dies el recurs obligat entre els capitosts del navili municipal. Quanta pobresa en la intenció i en les paraules mateixes!

El darrer en fer-nos conèixer la seva opinió ha sigut En Maynés, quefe *impartibus* de la majoria.

Ha parlat dels problemes de les subsistències i de l'habitació, del contracte de llimpiesa, de l'abastiment d'aigües i de la recaudació de tributs.

Resulta de les afirmacions del capitost regionalista, que la carcassa municipal és una pobre carcassa. Que no hi ha res a punt de prestar un mitjà servei. Que tot s'ha de crear... emperò que tot s'anirà fent.

S'anirà fent, sense sotragades ni inquietuds per a ningú.

Per ara, els contraris de la vetlla semblen menjar tots en un mateix plat.

JUST

A teneística

La que hem convingut en nomenar la primera de les nostres societats culturals, està passant per un gran trasbals electoral. Els elements joves i normistes, lluiten contra els elements vells i antinormistes. La *i* llatina se baralla amb la *i* grega. Per ara triomfen els llatins, com a la guerra.

Les primeres eleccions han estat les de la secció de Literatura. Compromisari per a l'elecció de la Junta Directiva ho era pels vells En Miquel i Planas; pels joves En Joaquim Borralleras. Triomfà En Borralleras. Però encara manquen les altres sis seccions i la victòria segueix indecisa.

Indecisa i tot, els dos bàndols ja fan llistes per a la futura Junta, i parlen, sobre tot, del nou president. Els vells pensen amb En Guimerà, però l'Aldavert vigila, i com que no vol ni amoïnos, ni discursos, ni eleccions per a don Angel, ho impedirà. Els joves presentaran an En Martínez Domingo.

I triomfarà, però ja no tornarà a ésser En Martínez Domingo, nèt d'En Fivaller. Ja no farà frases catonianes, ni declararà a ningú la guerra municipal. L'ateneu és una mena d'assil voluntari; un falansteri amb quota on se refugien els sexagenaris, els malalts, els intel·lectuals castos i abstemis, i els rumiants de la ciència. El que hi cau ja no torna a aixecar-se. Entre llibres i penya veu passar els dies i arribar la vellesa, sent com el temps li va blanquejant el cap i arrugant les galtes i ho mira tot com un frare de cartoixa. Se fa parroquià, se fa soci, se fa llegidor, se fa penya, i res més.

Una amiga nostra va resumir amb una frase aqueix esperit conventual, de recó de mandra, de cau del jeure, que és l'Ateneu.

—El meu marit—digué—com que té reuma, s'ha fet soci de l'Ateneu.

La baralla dels savis

Després dels polítics han emprès l'ofensiva contra En *Xenius* els fisiòlegs de l'Institut, després d'aquests els filòlegs, després els helenistes, i sembla que la rencúnia d'aquests és la més arrelada. Té arrels gregues.

Ara la discòrdia ha esclatat amb fúria d'espartans contra ateniencs o d'ateniencs contra tebens. El doctor

MODES FEMENINES

La pròxima
temporada d'estiu

Sombrero de carrer, ornat de roses.

La gran moda per a les fortes calors:

Lleugers trajo de robes, estampades amb alegres i virolades mostres.

Trajo de mitja gala
per a la nit.

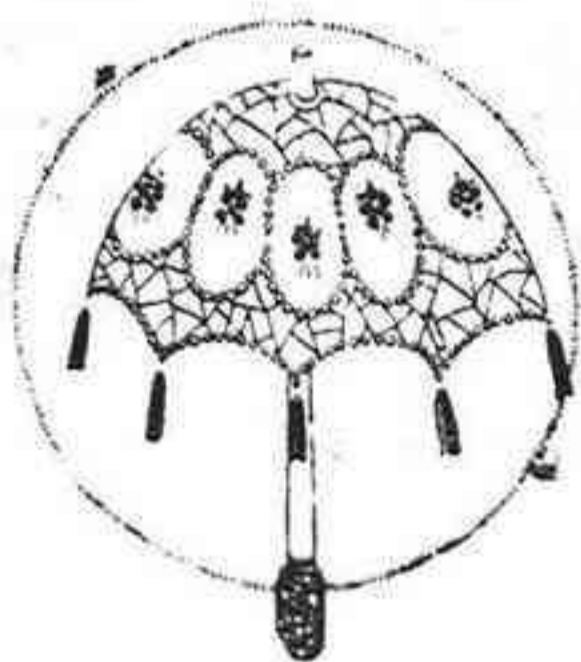
Dos elegants figurins

de carrer per a mitja estació.

Sombreret per a tea...

Trajo per a l'hora de dinar.

Lluís Segalá, helenista, ofès perquè En *Xenius* li havia dit que havia faltat a l'octau manament, amb tot i no ésser un homeridà, ha enviat els seus padrins an En *Xenius*.

Els savis, naturalment, no s'envien ben bé padrins, sinó professors, gent que vol posar els punts damunt les *iii*; gent que no vol sang, sinó raons; gent, en fi, que no admeten altre forma de lluita que aquella clàssica de tirar-se els llibres pel cap. El doctor Segalá ha nomenat per representants a dos professors, En Pompeu Fabra, filòleg, i an En Nicolau d'Olwer professor de grec.

Per ara En *Xenius* se mostra temerari i inrectificable. El doctor Segalá, fet un Temistocles, vol portar la baralla a l'acció. Però, quina arma triaran? Quina arma correspon a uns helenistes? En Pompeu Fabra ha volgut resoldre la qüestió:

—Senyors, jo proposo la llança.

Jo he sigut un precursor

QUESTA migdiada dispo d'uns minuts que no sé, de moment, en què esmerçar.

Els empleiaré en parlar-vos de l'aventatge que per a mí, personalment, suposa la moda de les espartenyas.

El tema ha sigut, a hores d'ara, expremut pels periodistes bons i dolents, que han teixit, a propòsit de la corrent *espartenyista*, uns milers de comentaris i uns quants milions de xistus.

De tot quant en pro i en contra de l'ús de l'espartenya vé dient-se, fa deu o dotze dies, no hi ha res que em preocupi. Gràcies a Déu, per a mí, com per a la majoria dels vanitosos que donen voltes a l'assumpte, tornar a l'espartenya serà remuntar-me a uns anys enrera.

Lo que hi ha és que a mí no'm dóna vergonya de confessar un passat, si bé modest gens vergonyós, en tant són els demés una colla de *romancers*, mestres en l'art de fer-se el desentès.

Dues pesetes i espartenyas, havia sentit a dir allà pels

anys—massa llunyans, per desgràcia,—en que era jo un bailet.

I es llençava la dita, com si la possessió de dues pesetes i un parell d'espartenyas, representés el comble de la felicitat.

Potser, realment, ho significava. Avui, que la unitat monetària està vinculada en el *duro*, amb prou feines si basten dues pesetes per a beure una modesta horxata.

Anem al cas, doncs els minuts de que disposava van escursant-se per moments.

No crec que a l'hora present hagi parlat ningú de la rehabilitació d'un gènere literari que tots despreciàvem, i pel que tornarà, indubtablement, la seva època d'esplendor.

Em refereixo al *teatre d'espartenya*, injustament befat per la crítica i els toca-sos que creiem que les costums progressen, i que lo que sigué ahir no pot ésser avui, i *vice-versa*.

Emperò no és això lo que anava a dir, i lo que hauria fet constar ja, de saber lo que de cap de les maneres deu ignorar un mitjà escriptor. Ço és: precisar, anant dret al fil.

L'intent que a l'agafar la ploma em guiava, era el de fer constar que si el furor per l'espartenya ens hagués invadit anys enrera, abans de que vingués a instal·lar-me definitivament a Barcelona, m'hauria estalviat d'ésser, més d'un cop, la riota de la gent.

Perquè passava que pujava al carril d'allò més endiu-menjat. Amb les sabates de xarol—les sabates de les grans diades—i que a les poques hores de caminar per aquests carrers del botavant, se m'inflaven els peus i havia de córrer a comprar-me unes espartenyas, so pena d'entornar-me'n a casa.

La gent, al veure'm de pontifical i als peus les espartenyas, em mirava, prenent-me i tot per un ximplet.

No sabien, els lloncs, que era un precursor.

I que tenia les sabates a *Sant Agustí*.

X. X. X.

NO S'HI ATREVIRAN

ERÀ una *filfa* de quatre desvagats males-llengües?... Qui sap!... Per si acàs, posem-nos a l'aguait.

El cas és que ha corregut la brama per les nostres penyes literàries. Diu que a conseqüència de l'aldarull patrioter espanyolista promogut per aquells còmics tan dolents que's diuen Guerro-Mendoza, els autors madrilenys s'han reunit per a tractar de l'expulsió de don Angel Guimerà de la «Sociedad de Autores Españoles».

S'afirma que les convocatòries per a aqueixa reunió

Una indústria que va per terra.

separatista—que no altra cosa que separació implicaria l'intent d'esborrar de la llista de noms d'autors espanyols, el del gloriós dramaturg català,—aqueixes convocatòries són preciosos documents que han existit en realitat. Lo que'ns manca sapiguer és si l'esmentada reunió va arribar-se a celebrar, així com els detalls de l'ocorregut en la mateixa i els acords presos que, per *greus* i terribles que siguin, no creiem puguin realitzar-se, perquè a la llarga té de dominar el bon sentit... *o no hay justicia en la tierra y España se va a perder.*

Funden l'expulsió de don Angel, els autors *castillas*, en l'actuació d'aquell com a polític, i això fora senzillament una abominable anomalia.

En cas de resultar certa la nova—que per lo «voluminosa» permetin que la posem en quarantena—nosaltres hi donàriem una altra explicació al mal intencionat intent d'alguns—no volem creure que siguin tots—dels autors madrilenys: Proposen l'expulsió d'En Guimerà, per a donar peixet «a doña Maria y a toda la compañía». No és pas una qüestió patriòtica, sinó una qüestió de calaix; no és per a protestar d'En Guimerà nacionalista, sinó d'En Guimerà autor i competidor. Res més.

Però no s'hi atreviran a expulsar-lo. I què s'han d'atrevir!

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

PASSEJADES PER L'EXPOSICIÓ D'ART

III

A sala d'Honor d'En Llimona, sense resultar una gran cosa, és de lo més seriós que hi ha a la Exposició: les seves escultures esdevenen atractives, tant pel físic com pel simbolisme que enclouen, doncs no hi ha cap mena de dubte que fan referència als temps propers en que tots haurèm d'anar sense camisa. Llàstima que per a fer-lo més rodó, el símbol, no hi haguessin afegit aquell jovencell descamiat que diuen que vol ésser Sant Jordi i que's troba tot sol al gran saló muntant un cavall de conductora.

En Canals, que també té una sala per a ell sol, ens resulta un pintor de rabiosa actualitat; la seva pintura entra de ple a les corrents dels nostres dies de carestia de tot, doncs està feta amb tan poc color, que pla es veu que l'estalvia. Es un artista, además, que fuig de fam i de feina: que ho digui sinó el seu plafó decoratiu a mig fer. D'això qui en té la culpa és En Plandiura, que li compra els quadres així que'ls comença, per a posar-los al seu magatzem, i que ara els hi ha deixat perquè s'adonés la gent de que el protegeix. Ja ho sabíem, home!

Vé darrera d'En Canals, En Casanovas, l'escultor de les figures encantades i fetes al torn i de les galtes de pa de ral. En Casanovas és, per les seves obres, una de les coses més *fencies* de Catalunya. Ja li diuen *primitivista* els seus, per això.

No volent sè imitadò de la gent d'allà a Madrid, al senyò Esteve s'ha inscrit a la «Lliga del Mitjó».

Com s'ho havia de pensar que tindria una sala per a ell sol! Tira peixet! Ja cal que els hi estigui ben agraït an els artistes estrangers que li han cedit el seu lloc... sense saber-ho. Els *nus* d'En Llimona es miren les enrampades ninones d'En Casanovas i riuen per sota el nas. Naturalment, elles tenen la seva gràcia i les altres resulten una desgràcia... estètica.

Que són aqueixes coloraines que talment fan pampallugues? Semblen arbres i plantes, no? Veiam, fixem-s'hi. Sí; són paisatges d'En Mir Trinxet, o bé coses que volen ésser-ho. Ja és ben tossut aquell xicot! No hi ha qui el tregui de la pintura enigmàtica i llampanta, quan podria fer coses *meridianes*, que deia aquell.

Miri, Mir, miri que el temps passa; pensi que ja té masses anyets per a fer de *modernista* despreocupat. Torni

a l'*Hort del rector*, que és allí on ha estat més bé i d'on no s'havia d'haver mogut mai.

Veü En Lluïset Masriera que és bon minyó? La *Noia que llegeix* no fa pas pampallugues com els seus paisatges; és rodanxona, pleneta, blanca, fina i... té una bona posició.

Els quatre trumfos de l'Exposició són, doncs, En Llimona, En Canals, En Casanovas i En Mir. Però no maten res.

PLUJA D'EXPOSICIONS

Es veü que als nostres pintors els hi agrada més anar sols que mal acompanyats; doncs mentre l'«Exposició d'Art» es mor de inanició, ells omplen individualment els salons de Barcelona. A Càn Parés, darrera un bell assortit de pintures *aiguallides* de l'*Agrupació d'Aquarel·listes*, hi ha anat En Riquer amb un esplet d'ensaimades mallorquines, molt finetes, molt treballadetes i potser massa llepadetes; a les «Galeries» han seguit an En Cardunets, que hi tenia una sèrie de dibuixos disfregats d'aquarel·les, En *Meifren* amb unes marines i paisatges que's porten l'oli de debó i En Juli Moisès amb unes xicotes que donen l'opi.

Julil

C. ARBÓ

VELL I NOU.—Havem rebut els números 1 i 2 de aquesta interessant revista d'art que's publica cada mes a Barcelona. Es, sens dubte, lo més seriós i ben presentat que en aqueix gènere s'edita a Catalunya i a Espanya. Com el títol ja indica, *Vell i Nou* s'ocupa de tot lo que ofereix quelcom d'interès en el mon de les arts, ja sia sobre pintura clàssica o contemporània, escultura de tots temps, arquitectura, ceràmica, etc. Col·laboren en aquesta primorosa revista eminents escriptors, artistes d'aquí i de fóra, els treballs crítics dels quals van acompanyats de magnífiques reproduccions en fotogravat. Entre les moltes firmes que honoren les seves pàgines cal remarcar les d'En Alexandre Cortada, Adrià Gual, J. Cabré, Josep Plá i Josep M.ª Junoy. En el darrer número, o sia el segón, s'hi enclou un ben escrit estudi de l'obra d'En Ramón Martí i Alsina, el pintor català homenatjat últimament a l'Exposició de Belles Arts.

El benemèrit editor de *Vell i Nou*, senyor M. Bayés, mereix tota mena d'elogis en nom de la cultura pàtria.

La presentació d'aqueixos dos números, com insinuem més amunt és esplèndida, i la part gràfica ha constituït un èxit—mal ens està el dir-ho—pels tallers tipogràfics de la casa Antoni López.

EXPOSICIÓ D'ART.—Acaba de sortir a la llum el catàleg oficial de l'actual Exposició d'Art del Palau de Belles Arts. Conté la llista d'autors i un grapat de reproduccions de les millors obres exposades. Edició elegant de la Junta Municipal d'Exposicions de Barcelona.

EL PINTOR MARTÍ I ALSINA.—Ben escrita memòria-biografia de aqueix glorificat artista, en la qual s'hi estudien detalladament i a consciència els precedents artístics, la vida d'En Martí, home i artista, i finalment la seva obra copiosa i notabilíssima. El llibre, que va il·lustrat amb algunes reproduccions de belles teles, porta la firma d'En Joaquim Folch i Torres, i ha sigut editat a espeses de la Junta Municipal abans esmentada. —SEPT CIÈNCIES

Una carrera aprofitada

(MÚSICA DEL MESTRE F. PAYÁS)

I
Vaia una carrera—la d'avui al Hípic!
Hi he fet una «pesca»—de grans condicions.
Un cabrit simpàtic—que porta monocle
i una perfilada ratlla als pantalons.

Amb els meus prismàtics—guaitava la pista
fixant-me en les modes—amb tots els detalls,
que és cosa sabuda—que allà a les carreres
tot ens interessa...—menos els cavalls.

I tot passejant
per entre la gent,
anava escoltant
a dos *niños bien*:

«—Fijaté las de Ruipérez, Fijaté las de Llorach;
—Oh, qué corte tan precioso—el marqués de la Cova del Drach.
—Fijaté qué sombrerito!—Fijaté qué chal moaré!
—Fijaté cuánta elegancia...—Fijaté, fijaté, fijaté!...»

II
Un d'aqueixos «pollitos»—que així conversaven,
és un tipu esplèndid—xulo i sandunguê;
parla un madrilenyo—molt d'estar per casa
prò's veü, per la pinta,—que és fill d'un banquê.

Al veure que feia—la cara de «primo»
jo que tinc gran trassa—per cassar badocs,
trec de la bosseta—colorets i polvos
i a la fesomia—'m dono quatre tocs.

Li passo al davant,
em mira i somriu,
i sento, passant,
l'amic que li diu:
«—Fijaté qué buena moza!—Fijaté qué *bibeló!*
Fijaté qué pie tan lindo!—Ay, la mare, la mare de Dió!
Fijaté qué hermoso andare!—Fijaté qué garbo tié!
Fijaté qué movimientos!—Fijaté, fijaté, fijaté!...»

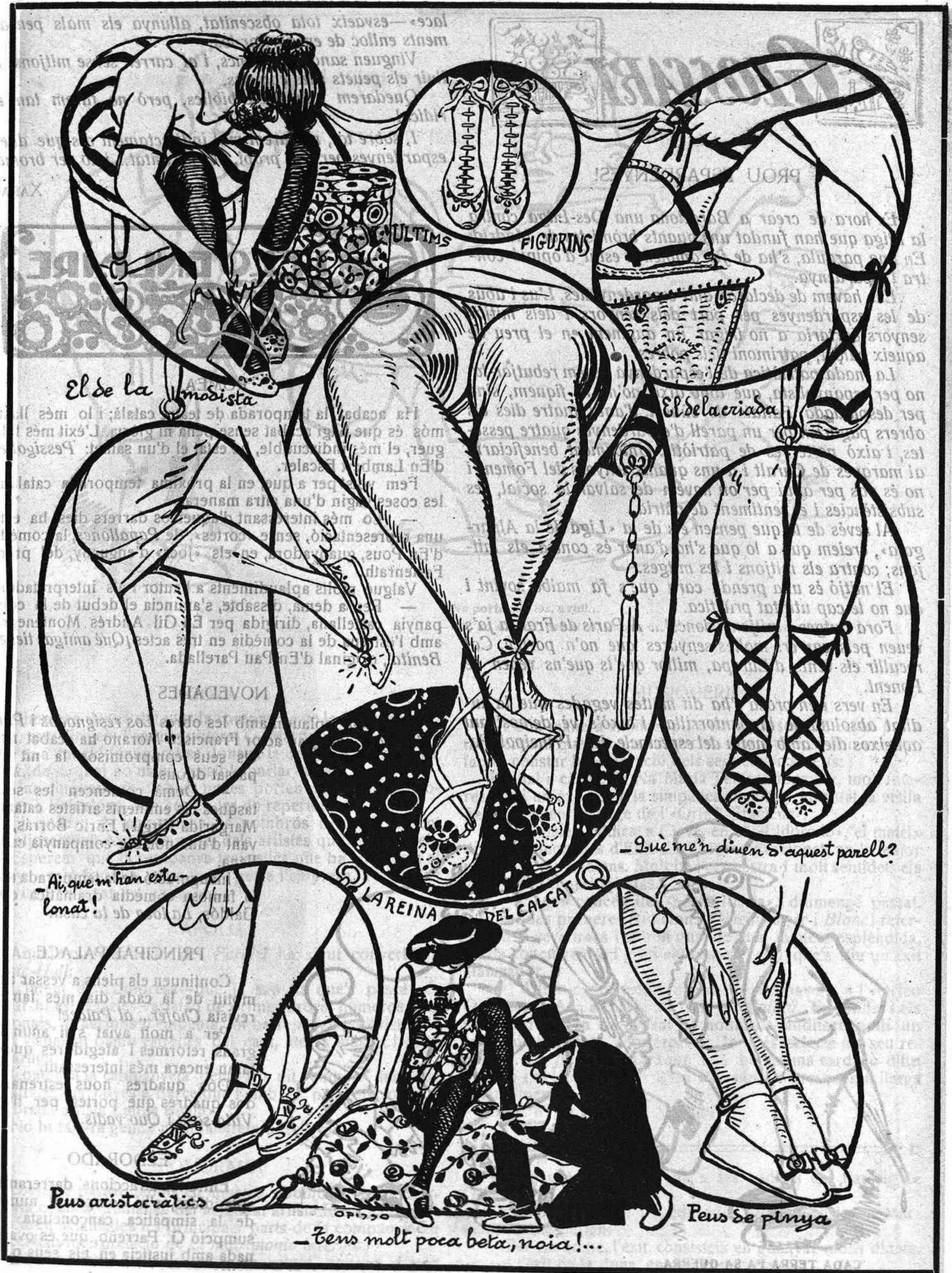
III
Al sortir de l'Hípic—veig que se m'acosta
i em diu declarant-se'm—com un botiguê:
«—¡Ay, si fuera jókey—de esos de carrera,
como la corría,—yo ahora con usté!»—

Fent la vergonyosa—li he dit que les curses
són un bell exemple—per l'estimació,
i que arribaria—potsê ell a la «meta»...
si sap vèncê obstacles—i és bon corredô.

Tots dos de brasset
anem a Càn Joan...
i allí el *cabridet*
deia tot sopant:

«—Fijaté qué langostinos!—Fijaté qué *Pommery!*
Fijaté qué *chaise longue*—pa rendirme de amor yo por tí!
Fijaté... es de cien pesetas!—Fijaté y te lo daré...
Fijaté y dame un besito...» —Tomalé, tomalé, tomalé!...

MAYET

El de la modista

El de la criada

LA REINA DEL CALÇAT

- Ai, que m'han estalonat!

- Què me'n diuen d'aquest parell?

Peus aristocràtics

Peus de pluja

- Tens molt poca beta, noia!...

Unes quantes sòcies de la Lliga de l'Espardenya

GLOSSARI

PROU ESPARDENYES!

Es hora de crear a Barcelona una Des-Lliga contra la Lliga que han fundat uns quants bromistes de Madrid. En una paraula, s'ha de fer ambient i estat d'opinió contra l'espardenya.

Ens havem de declarar anti-espardenyistes. L'ús i abús de les espardenyes per part dels senyors i dels mitjos senyors portaria a no trigar un augment en el preu de aqueix calçat, patrimoni dels pobres.

La moda patriòtica de l'espardenya devem rebutjar-la, no per espanyolista, que amb això no'ns hi fiquem, sinó per despiadada. Faltats de cànem, d'aquí quatre dies e's obrers pagarien per un parell d'espardenyes quatre pessetes, i això no té res de patriòtic. Únicament beneficiaria al marquès de Caralt i a uns quants senyors del Foment i no és pas per aquí per on havem de salvar la social, les subsistències i el sentiment de pàtria.

Al revés de lo que pensen els de la «Lliga de la Alpargata», creiem que a lo que s'ha d'anar és contra els mitjons; contra els mitjons i les mitges.

El mitjó és una prenda cara que's fa malbé sovint i que no té cap utilitat pràctica.

Fora mitges i mitjons, doncs!... A París de França ja's veuen pels carrers moltes senyores que no'n porten. Cal recullir els vents d'Europa, millor que'ls que'ns venen de Ponent.

En vers i en prosa s'ha dit moltes vegades que la nudat absoluta de la pantorrilla—i això's ve demostrant aqueixos dies amb motiu del espectacle del «Principal-Pa-

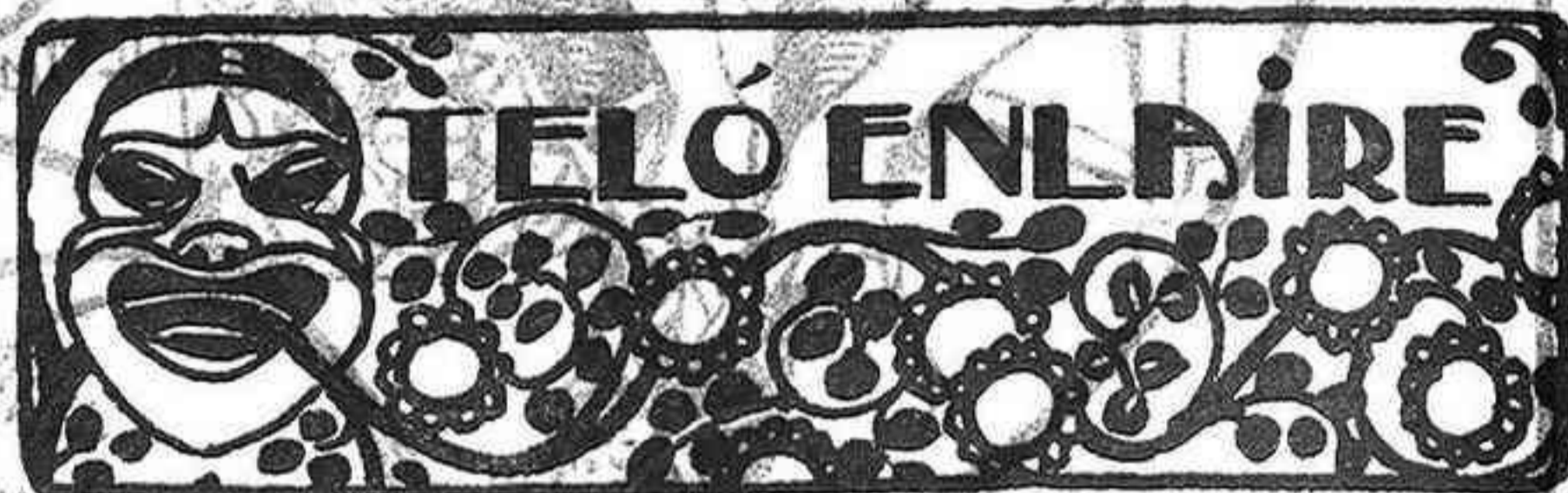
lace»—esvaeix tota obscenitat, allunya els mals pensaments enlloc de encabritar-los.

Vinguen sandàlles, doncs, i al carrer sense mitjons, a lluir els peuetes i les cametes.

Quedarem una mica bíblics, però no farem tant el ridícol.

I, sobre tot, no farem mal indirectament als que duen espardenyes per dret propi, per necessitat... i no per broma.

XARAU

ROMEA

Ha acabat la temporada de teatre català; i lo més llastimós és que hagi acabat sense pena ni glòria. L'èxit més falaguer, el més indiscutible, ha estat el d'un sànet: *Pessigolles*, d'En Lambert Escaler.

Fem vots per a que, en la proxima temporada catalana, les coses vagin d'una altra manera.

— Lo més interessant d'aqueixos darrers dies ha estat una representació, sense «cortes», de *Papallones*, la comèdia d'En Pous, guanyadora, en els «Jocs» d'enguany, del premi Fastenrath.

Valgué molts aplaudiments a l'autor i als interpretadors.

— Per a demà, dissabte, s'anuncia el debut de la companyia castellana, dirigida per En Gil Andrés Montenegro, amb l'estrena de la comèdia en tres actes *¡Qué amigas tienes, Benita!*, original d'En Pau Parellada.

NOVEDADES

Justament aplaudit amb les obres *Los resignados* i *Papá Lebonnard*, el gran actor Francisco Morano ha acabat amb els seus compromisos la nit del passat dijous.

— Demà comencen les seves tasques els eminents artistes catalans Margarida Xirgu i Enric Borrás, davant d'una notable companyia castellana.

Inauguració de la temporada amb la famosa comèdia dramàtica d'En Galdós, *La loca de la casa*.

PRINCIPAL-PALACE

Continuen els plens a vessar amb motiu de la cada dia més famosa revista *Chofer... al Palace!*

Per a molt aviat s'hi anuncien grans reformes i afegidures que la faran encara més interessant.

Dos quadres nous estrenaran; dos quadres que porten per títols: *Villa-sosa* i *Quo vadis*.

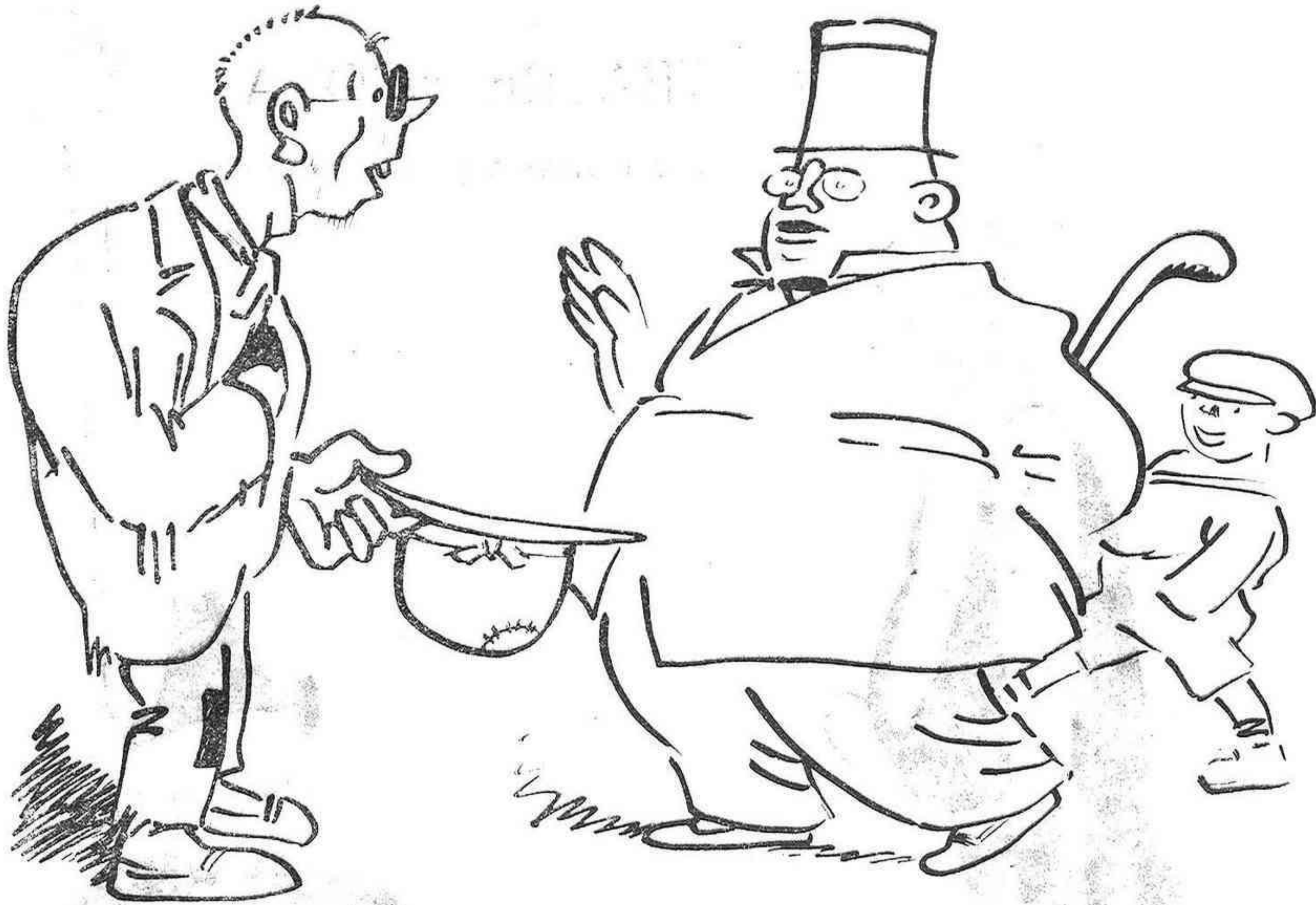
ELDORADO

Entre les atraccions darrerament aplaudides, s'hi compta el número de la simpàtica cançonetista Assumpció G. Parreño, que és ovacionada amb justícia en els seus originalíssims cuplets catalans i castellans.

CADA TERRA FA SA GUERRA

—Ah, sí!... Els madrilenys espardenyes? Doncs nosaltres esclips!

— No porto *suellos*, avull...

— Oh, no s'apuri, per això. Que és de cincentes?... Ja li canviaré!...

GOYA

Dimecres degué debutar la companyia de la Caterina Bàrcena, que dirigeix l'eminent literat G. Martínez Sierra.

Per a funció inaugural se donava la comèdia *Paris-New York*, de la qual no'ns és possible parlar encara.

Una cinquantena d'obres noves porten per a donar a conèixer a Barcelona, además de les de repertori.

El quadre de companyia és nombrós i notable, essent ventajosament coneguts molts dels artistes que'l componen.

Esperem que la campanya teatristica que ha començat al «Goya» serà fructuosa per a l'art i per a l'empresa, a la que'ns atrevim a felicitar per endavant.

APOLO

Aqueix popular teatre del *Paralel* ha sigut convertit en *Music-Hall*.

L'intent de l'Empresa—que ja sap lo que's pesca—és donar-hi espectacles variats i de primer ordre: números sensationals, atraccions d'empenta, tot barrejat amb revistes de gran visualitat i amb estrelles del cant, de la musica i de la ballaruga.

Comença la campanyeta demà a la nit, amb el debut de set atraccions noves a Barcelona i amb la presentació de la celebrada artista Emilia Benito.

No hi faltará gent... ni hi faltarem nosaltres.

POLIORAMA

Dissabte passat debutà en aqueixa «bombonera» la companyia còmica-dramàtica del acreditat artista Ricard Puga.

Foren aclamades les principals parts de la companyia en l'excel·lent interpretació de *El matrimoni interino*.

Quan estrenin quelcom que s'ho valgui, tindrem el gust de parlar-ne més extensament.

MUSIQUERIES

De una manera suxinta, puix no disposem de espai per a més, encara que les manifestacions artístiques s'ho valguin, farem constar la celebració dels següents concerts:

Recital a càrrec de Na Maria Teresa González, molt interessant i un èxit per a la simpàtica pianista; efectuat la vetlla del dia 13, en l'estatge de l'«Orfeó Gracienc».

— Concert dedicat a Clavé, en el «Eldorado», el mateix dia; els orfeonistes d'En Balcells foren ovacionats en la major part de composicions. Molt bé l'orquestra i molt sentidets els versos de l'Ignasi Iglesias.

— Segón concert del «Sextet Ibèria», diumenge passat. En les dues primeres audicions (*Rheinberger* i *Blanc*) refermaren la seva traça i el bon gust de una manera esplèndida, molta concurrència i gran entusiasme; allò que's diu un èxit afalagador.

— Ultim concert dels quatre de Primavera, a l'«Orfeó Gracienc». Anà a càrrec de l'«Orfeó Català». En Millet i els seus engrescaren de valent al nombrós auditori, amb un seguit de filigranes, al interpretar lo més selecte del seu repertori. *La filla del marxant*, una bellíssima sardana d'En Morera i el famós *Credo* d'En Palestina meresqueren llargs aplaudiments.

Ah!... hi hagué pet de *Segadors!*

□ ————— □
Diàleg pescat al vol, allà a les cadires del Passeig de Gràcia.

Són dues noies del dia, educades en les teories de *Marden*, les que parlen:

— Per un home, l'èxit, consisteix en guanyar molts diners.

— I l'èxit de la dona, en què consisteix.

— En guanyar l'home que ha guanyat els quartos.

TEATRE "GOYA"

TEMPORADA DE PRIMAVERA

L'eminent actriu Caterina Bárcena

El director artístic de la Companyia, Gregori Martínez Sierra

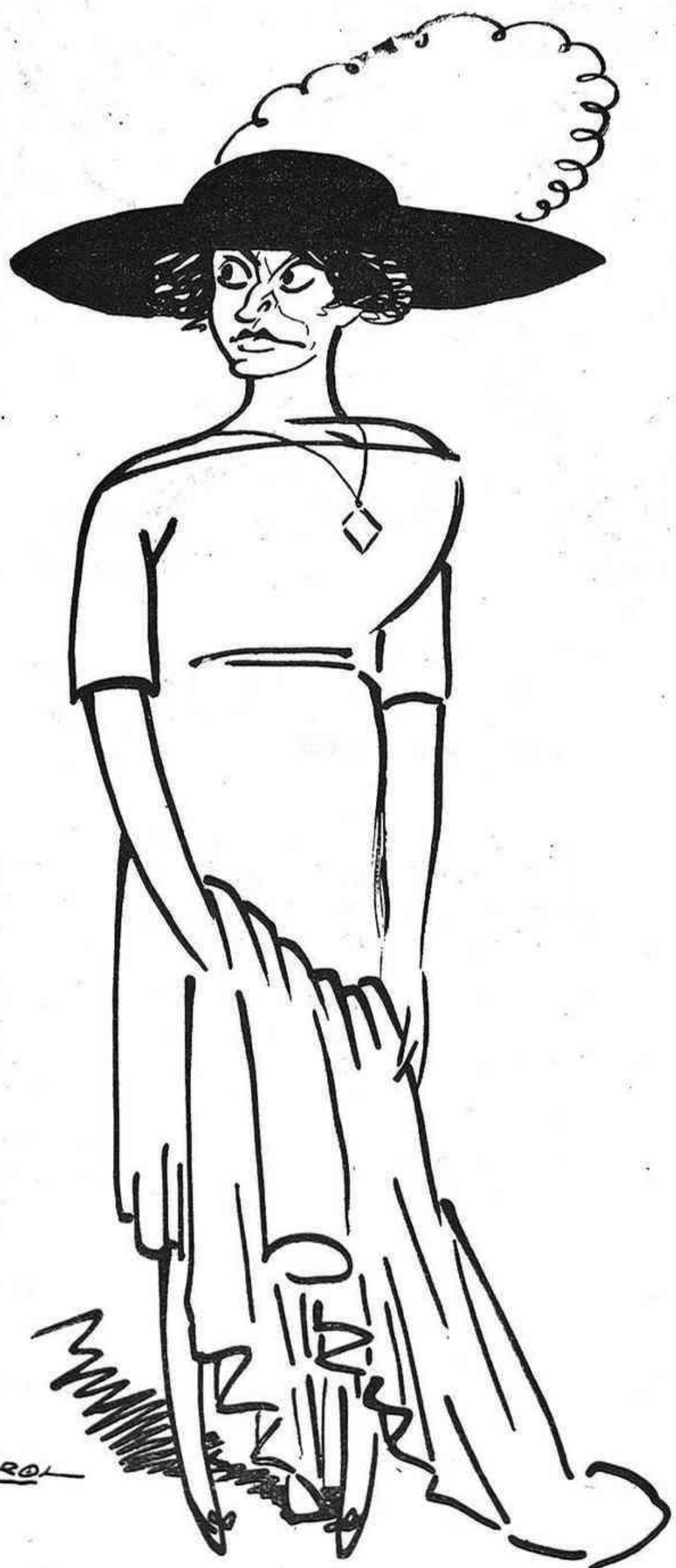
Da...
rens, di...
to Per...
York, d...
L'ha...
naxer a...
El qu...
ventur...
Espa...
Goya...
s'ovini...

Am...
Hust...
I. d...
dona...
s'ovini...
s'ovini...
ballar...
Com...
s'ovini...
s'ovini...
No...

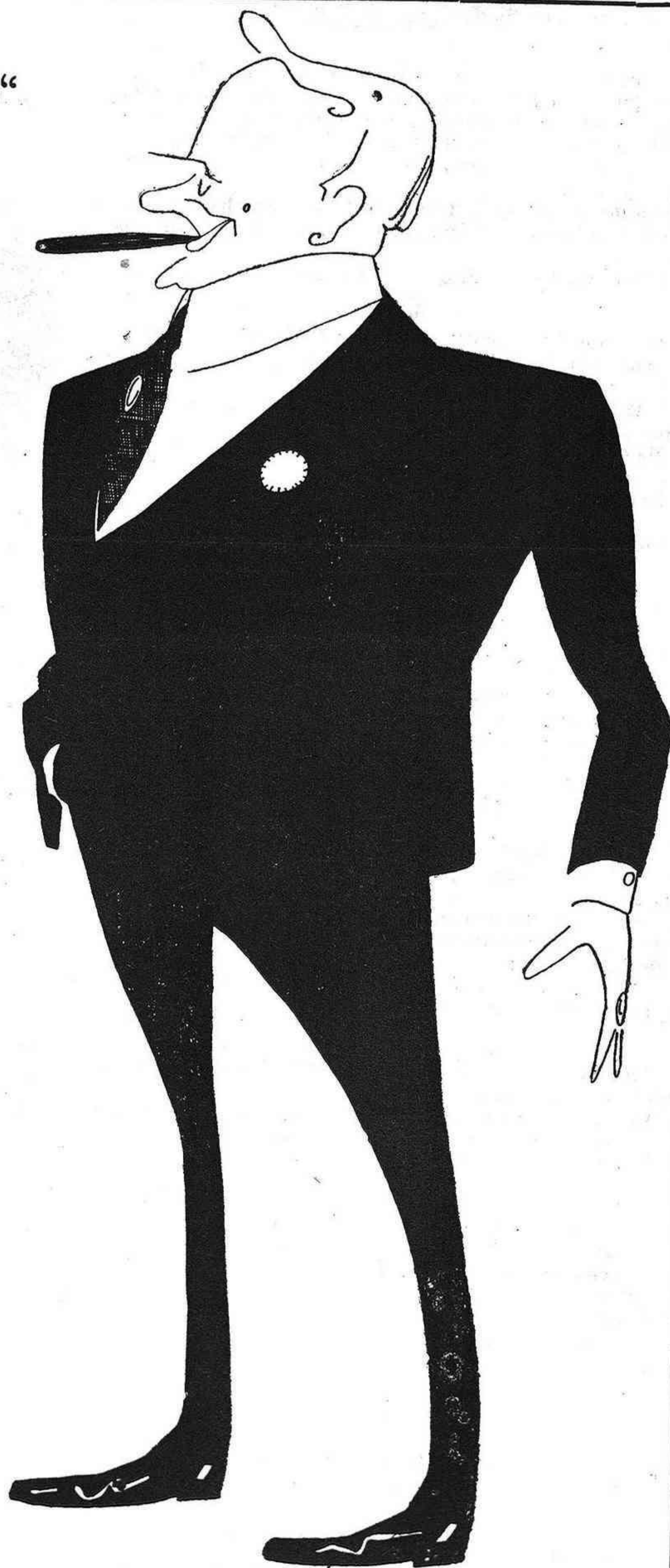
L'Esp...
s'ovini...
s'ovini...
s'ovini...

TEATRE "NOVEDADES"

TEMPORADA DE PRIMAVERA

La gran tràgica catalana Margarida Xirgu

El famós actor català Enric Borràs

ESQUELLOTS

La mort tràgica del famós torejador ha tingut la gràcia d'enxiquir, durant uns dies, tots els problemes vitals d'Espanya i... ¿perquè no dir-ho?... de Catalunya i tot.

El nacionalisme, les subsistències, la política, el govern nou i el famós telegrama còmic (de madrugada), tot, tot ha quedat a según terme.

Gallito, el més gran torejador de la toreria ha mort, i la vida de tota la nació ha rebut una sotragada. Una sotragada que volia dir:

«Després de tantes desgràcies, aquesta és la més grossa.»

Totes aquelles valentes energies del Ajuntament i de la Diputació per lo del Jocs Florals, s'han tornat aiguapoll.

Conveniències de la política lligaire.

Que farem, que direm..., semblava que tot s'ho havien de menjar... i res.

Ha calgut una petita advertència de En Cambó per a que tots s'afluïessin les calces.

I ja no's mengen a ningú.

Al contrari; lo que han fet és ficarse a la boca del llop.

Què dirà el papà Joffre, quan ho sàpiga!

Fa pocs dies vegerem exposats a les «Galeries Laietanes» una sèrie de magnífics dibuixos, deguts al llàpiç de la dançarina Tórtola València.

Estranyeses de la vida.

Seguint amb aquestes mostres de redolí d'aquella famosa auca de *El mundo al revés*, el millor dia veurem ballant, damunt de un escenari, a qualsevol pintor cubista.

Comencen a secarse-se les fonts dels voltants de Barcelona.

Diumenge anarem a esmorzar a la de *La Budallera*, i vegerem amb pena que ja no raja ni una tercera part del que rajava.

Per si s'estroncaven del tot, proposem als nostres benemèrits regidors, tan amics de l'urbanització dels parcs barcelonins, una idea:

Al costat de cada font assecada..., una bota d'aqueixes del riego plena de vi ranci.

Afortunadament tots aquells negres vaticinis respecte al ram de l'aigua restaren esvaïts.

Vingué el dilluns tant temut, i res, l'aigua no's va bellugar. Es compren.

Fa tant temps que no plou, que ni aigua queda.

Tant mateix sembla que enguany hi haurà «Aplec de la Sardana».

Se celebrarà la simpàtica festa catalanesca, com de costum a Vallvidrera i a Las Planes, el dia 6 del pròxim juny.

Els organitzadors demanen als entusiastes que hi vagin amb banderes desplegadas.

Només que amb banderes?...

Aqueixos dies s'ha celebrat a Barcelona un gran Congrés Penitenciari.

I entre tant els presos de la *model* preparaven una «vaga de fam» que no sabem si a aquestes hores s'haurà efectuat.

Conclusions urgents, doncs, per al flamant Congrés: Portar sopes als que es troben entre reixes i fê-ls-les menjar amb bones paraules.

Si no comencen per aquí ja cal que deixin córrer tots els demés acords de millores penitenciàries.

O sinó no hi seràn a temps.

L'AUGMENT DEL FRANQUEIG

— Una carta per a Sarrià, val vint cèntims ara.

— Ah, sí?... Doncs no's molesti en llepar, no. Ja l'aniré a portar jo mateix.

Notes de casa:

De la Junta de l'Ateneu Obrer de Barcelona, rebérem una atenta invitació per als actes de homenatge al President, En Ignasi Peris, festa que tingué lloc diumenge a la tarda.

Mercès.

— De l'«Ateneu Barcelonès» una amable tarja de convit per assistir a la lectura de uns versos d'En Josep Massó Ventós, *La princesa de la Pau*; lectura que anà a càrrec de l'Esbart de Rapsodes de l'«Enciclopèdic» i que valgué al seu autor moltes i sinceres felicitacions.

— De En Joan Noguera, una comunicació anunciant-nos que segueix representant la celebrada cobla-orquestra *La Principal*, de Perelada.

Per més que diguin, això de la protesta espartenyística no ha tingut ressò a Barcelona.

Un catalanista ho digué:

— Sabeu per què no *cuaja*?... Perquè l'idea ha vingut de Madrid.

— Voleu dir que quan aquí vegin que allà tothom du espartenyetes...

— Quan allà tothom porti espartenyetes, aquí ens posarem esclops.

A. Rovira i Virgili

HISTORIA DELS MOVIMENTS NACIONALISTES

PRIMERA SERIE Finlàndia - Polònia - Silvània - Ucraïna - Eslèsvig - Alsàcia
- Lorena - Flandes.

SEGONA SERIE Bohèmia - Eslovàquia - Eslovènia - Trieste - Trentí - Croàcia
- Hongria - Transilvània.

TERCERA SERIE Albània - Epir - Creta - Macedònia - Vella Sèrvia - Armènia
- Irlanda - Basconia - Catalunya.

Els tres volums, pessetes 9

NITS DE LLUNA

PER **FREDERIC SOLER**

Un volum:

Pessetes 2

FREDERIC SOLER (Pitarra)

CUENTOS DE LA VORA DEL FOC

CUENTOS DEL AVI

Un volum:

Pessetes 2

Un volum:

Pessetes 2

EMILI VILANOVA

TEATRE COMPLERT

Un volum:

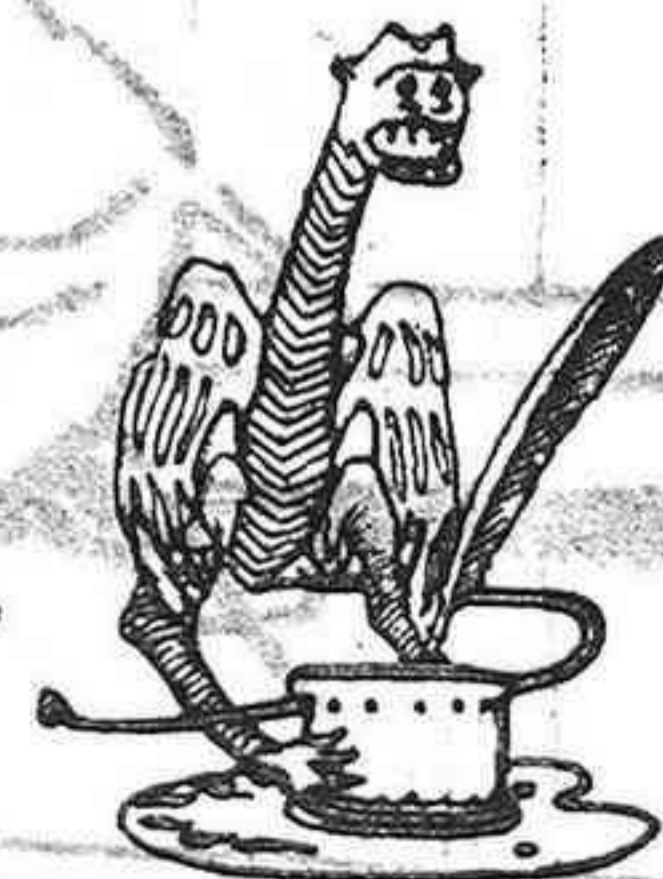
Pessetes DUES

LA SETMANA QUE VE

NOVA EDICIÓ DE

La Illa de la Calma

per **SANTIAGO RUSIÑOL**

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

—Zeñora María. Brindo por uzía y por toda la compañía.

Yo Rafael Gómez, El Gallo.